

Dostępność Plus

Roczne sprawozdanie z działalności Rady Dostępności

na podstawie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (art. 13 ust. 2 pkt. 7) (dalej: ustawa).

I. Posiedzenia Rady Dostępności

W 2023 roku odbyły się cztery posiedzenia Rady Dostępności: 9-10 marca, 21 kwietnia, 7-8 września oraz 22 listopada.

Trzy spotkania Rady Dostępności (RD) odbyły się w formule stacjonarnej, jedno spotkanie w dniu 21 kwietnia odbyło się w formule hybrydowej tj. jednocześnie zdalnie (za pośrednictwem platformy Zoom) i stacjonarnie (w siedzibie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (MFIPR), dwa spotkania były dwudniowe i odbyły się poza siedzibą MFIPR.

IX posiedzenie Rady Dostępności – 9-10 marca 2023 r.

IX posiedzenie Rady Dostępności było pierwszym posiedzeniem w 2023 r. Odbyło się w formule stacjonarnej w Jachrance. Wzięło w nim udział 47 osób, 28 członków Rady Dostępności, zaproszeni goście oraz obserwatorzy. Posiedzenie poprowadziła Przewodnicząca Rady, Małgorzata Jarosińska-Jedynak, Sekretarz Stanu w MFIPR.

Podczas posiedzenia zaprezentowano:

Pierwszego dnia :

- Działania realizowane w Programie Dostępność Plus (PD+) od ostatniego posiedzenia w październiku 2022 r., wnioski z prac nad sprawozdaniem z realizacji PD+ za 2022 r. oraz informację o pracach zespołów zadaniowych RD (prezentacje MFIPR);
- Informacje na temat wsparcia dla JST w projektach MSWiA: „Samorząd bez barier” i „Dostępny samorząd – granty” (prezentacja MSWiA) oraz działań dla organizacji pozarządowych w zakresie monitorowania dostępności prowadzonych w projektach nadzorowanych przez KPRM (prezentacja KPRM);
- Problematykę adaptabilności lokali mieszkalnych i budynków pod kątem ich użytkowania przez os. z niepełnosprawnościami (prezentacja eksperta, członka RD, Politechnika Gdańska),
- Działania związane z dostępnością w obiektach turystycznych (prezentacja członka RD, reprezentującego Fundację Pogranicze bez Barier)
- Informacje o projektach realizowanych przez PFRON, wspierających dostępność (prezentacja PFRON).

Drugiego dnia:

- Kwestie stosowania oznaczeń w alfabecie Braille'a w przestrzeni publicznej (prezentacja MFiPR),
- Problematykę działań dla edukacji włączającej, w tym potrzebę zmian w podstawie programowej nauczania, a także zwiększenia zainteresowania zdobywaniem kwalifikacji zawodowych ujętych w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji przez ekspertów z zakresu dostępności (dyskusja z przedstawicielem MEiN);
- Przykłady innowacji społecznych dla dostępności powstałych w projektach grantowych PO WER (prezentacja MFiPR), informacji o planowanych działaniach promocyjnych związanych z tematyką dostępności w roku 2023 (prezentacja MFiPR) oraz zaangażowania w proces promocji dostępności „ambasadorów dostępności” czyli rozpoznawalnych osób z niepełnosprawnościami (prezentacja członka RD reprezentującego Fundację Biznes Bez Barrier).

W wyniku dyskusji podczas posiedzenia zgłoszono potrzeby:

- ✓ Podjęcia działań zapewniających dostępność podczas wyborów parlamentarnych na jesieni 2023 roku,
- ✓ Interwencji w MKiDN w zakresie zmiany niekorzystnych dla osób głuchych przepisów ustawy o radiofonii i telewizji, ustalenia jednolitych standardów tworzenia piktogramów/oznaczeń stosowanych w podmiotach publicznych,
- ✓ Podjęcie apelu dotyczącego wyposażenia schronisk w urzędzenia EAD,
- ✓ Przekazania postulatów Stowarzyszenia MANKO związanych z działaniami na rzecz seniorów związanych m.in. z zastosowaniem prostego języka przez środowisko prawnicze, urzędy i instytucje w korespondencji formalnej kierowanej do seniorów, tworzenia infrastruktury do ładowania wózków elektrycznych, przeciwdziałania dyskryminacji cyfrowej seniorów, likwidacji problemu „więźniów 4 piętra” do dalszych decyzyjnych resortów lub urzędów.

X posiedzenie Rady Dostępności – 21 kwietnia 2023 r.

Spotkanie zostało zorganizowane w formule hybrydowej. W posiedzeniu wzięło udział 41 osób, 29 członków Rady Dostępności, zaproszeni goście oraz obserwatorzy. Posiedzenie poprowadziła Przewodnicząca Rady, Małgorzata Jarosińska-Jedynak, Sekretarz Stanu w MFiPR.

Podczas spotkania przedstawiono następujące informacje:

- Wnioski ze sprawozdania z realizacji PD+ za 2022 r. (prezentacja MFiPR);
- Informacje nt. zastosowania pisma Braille'a w przestrzeni publicznej w tym ujęcia zapisów tym zakresie w standardach dostępności – kontynuacja dyskusji z poprzedniego posiedzenia RD (prezentacja członka RD reprezentującego Krajowa Rada Konsultacyjna ds. Osób Niepełnosprawnych);

- Wnioski z realizacji projektów „Dostępna uczelnia”, w tym dalszego kierunku wsparcia rozwój dostępności w szkolnictwie wyższym (prezentacja NCBiR i członka RD – niezależny ekspert z Fundacji FRONIA);
- Wstępne propozycje zmian w ustawie o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (w oparciu o informacje MFiPR i głosy członków RD) (prezentacja MFiPR). Zapowiedziano dalsze prace nad zmianą przepisów ustaw w zespole zadaniowym;
- Rekomendacje dla zapewnienia dostępności wyborów parlamentarnych w 2023 r. (realizacja postulatu z poprzedniego posiedzenia RD) (przedstawiciel MFiPR i dyskusja z gośćmi z Krajowego Biura Wyborczego);
- Przegląd ujęcia problematyki dostępności w programach operacyjnych szczebla krajowego dla polityki spójności na lata 2021-2027 (prezentacja MFiPR);
- Apel środowiska seniorów – kontynuacja dyskusji z poprzedniego posiedzenia RD (prezentacja członka RD – niezależny ekspert ze Stowarzyszenia MANKO).

W wyniku dyskusji podczas posiedzenia postanowiono o:

- ✓ Przygotowaniu uchwały Rady z apelem do komisji wyborczych o zapewnienie dostępności lokali wyborczych oraz do komitetów wyborczych o zapewnienie dostępności materiałów, informacji i spotów emitowanych przez komitety wyborcze w ramach kampanii do wyborów parlamentarnych 2023 r.;
- ✓ Podjęciu działań możliwych na poziomie MFiPR służących realizacji postulatów środowiska seniorów.

XI posiedzenie Rady Dostępności – 7-8 września 2023 r.

XI spotkanie zorganizowano w Jeleniej Górze ze względu na wizytę studyjną na dostępnych szlakach górskich i w obiektach sportowych regionu. W posiedzeniu wzięło udział 36 osób, 20 członków Rady Dostępności oraz zaproszeni goście. Posiedzenie poprowadziła Przewodnicząca Rady, Małgorzata Jarosińska-Jedynak, Sekretarz Stanu w MFiPR.

Podczas spotkania przedstawiono informacje na temat:

Pierwszego dnia:

- Stanu wdrażania Programu Dostępność Plus, nowych projektów współfinansowanych z UE na lata 2021-2027, wyników prac grup roboczych Rady Dostępności a także mapy inwestycji Programu Dostępność Plus (prezentacje MFiPR);
- Praktycznych narzędzi usprawniających wdrażanie dostępności w podmiotach publicznych, w tym narzędzia do samokontroli urzędu Gdyni (prezentacja członka RD reprezentującego Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego);
- Wniosków z realizacji projektu OWDA (prezentacja przedstawiciela Fundacji Aktywnej Rehabilitacji i członka RD reprezentującego Centrum Projektowania Uniwersalnego na Politechnice Gdańskiej);

- Działań związanych z rozwojem turystyki dostępnej na terenie Dolnego Śląska (prezentacja przedstawiciela Karkonoskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych oraz Fundacji Instytut Gospodarki Turystycznej);

Drugiego dnia:

- Rozwiązań dla osób z niepełnosprawnościami na szlaku prowadzącym do schroniska Łomniczka, wodospadu Kamieńczyk oraz w Dolnośląskim Centrum Sportu w Jakuszykach.

W wyniku dyskusji podczas posiedzenia postanowiono o:

- ✓ Przedstawieniu na kolejnym posiedzeniu RD standardów dostępności funkcjonujących w wybranych miastach Polski.
- ✓ Podjęciu dalszych prac na badaniem potrzeb osób niewidomych w kontekście oznaczeń w piśmie Braille'a.

XII posiedzenie Rady Dostępności – 22 listopada 2023 r.

Spotkanie zorganizowano w Serocku. W posiedzeniu wzięło udział 40 osób, 31 członków Rady Dostępności oraz zaproszeni goście. Posiedzenie poprowadziła Przewodnicząca Rady, Małgorzata Jarosińska-Jedynak, Sekretarz Stanu w MFiPR.

W związku z kończącą się kadencją RD, na spotkaniu omówiono wyniki prac RD i wręczono pamiątkowe statuetki.

Podczas spotkania przedstawiono także informacje na temat:

- Standardów dostępności wypracowanych w projekcie „Szkolenia dla pracowników sektora transportu zbiorowego w zakresie potrzeb osób o szczególnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami” (prezentacja PFRON);
- Standardów dostępności stosowanych miastach Poznaniu, Gdyni oraz Warszawie (prezentacje reprezentantek miast).

Ze względu na fakt, iż było to ostatnie posiedzenie bieżącej kadencji RD nie podjęto zobowiązań do dalszych działań, jednak podkreślono potrzebę dalszych pracy RD nad kwestiami zmiernymi do rozwoju dostępności jako elementu polityk publicznych.

II. Zmiany składu Rady Dostępności w 2023r.

Do grona członków Rady Dostępności w 2023 r. w wyniku zgłoszeń, w trybie art. 13 ust. 1 ustawy, dokonanych przez wybrane ministerstwa i urzędy centralne koordynujące działania wskazane w PD + dołączyli:

- Pan Elżbieta Wyrwicz – reprezentantka Ministerstwa Sportu i Turystyki
- Pan Piotr Centkowski – reprezentant Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego

Tym samym członkostwo w Radzie wygasło w stosunku do: Pani Joanny Żukowskiej-Easton z Ministerstwa Sportu i Turystyki, Pani Monika Piłat z Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego.

III. Prace Rady Dostępności poza posiedzeniami

I. Grupy zadaniowe i robocze

W 2023 r. prace prowadzone były w 3 grupach zadaniowych, złożonych z członków RD lub zaproponowanych przez członków RD ekspertów:

- Grupie ds. wykorzystania sztucznej inteligencji na rzecz dostępności (dalej grupa ds. AI na rzecz dostępności),
- Grupie ds. miejsc parkingowych
- Grupie ds. nowelizacji ustawy o zapewnianiu dostępności.

Grupy nie funkcjonowały w formule grup roboczych o których mowa w art. 13 ust. 13 pkt 2 ustawy i w § 5 Regulaminu prac RD z uwagi na trudny do sprecyzowania okres ich funkcjonowania oraz zbliżający się termin zakończenia kadencji RD.

Formalnie utrzymano działanie grupy roboczej ds. certyfikacji powołanej w 2020 r. jednak grupa ta nie odbyła żadnych spotkań z uwagi na brak decyzji o prowadzeniu kolejnych naborów o których mowa w art. 16 ustawy.

Grupa ds. AI na rzecz dostępności (2 spotkania: 31 maja oraz 19 czerwca). Kluczowe wnioski ze współpracy:

- Zidentyfikowano obszary potencjalnego zastosowania AI na rzecz wspierania dostępności;
- Uzgodniono, że grupa będzie spotykała się w miarę potrzeb np. konsultacji projektów dot. zastosowania AI na rzecz rozwoju dostępności finansowanych z funduszy UE na lata 2021-2027;
- Podkreślono potrzebę wzmocnienia wiedzy eksperckiej członków grupy w zakresie aktualnych możliwości AI, dlatego podczas drugiego spotkania zorganizowano warsztat w tym zakresie. Połączono je z dyskusją o możliwości zastosowania sztucznej inteligencji dla dostępności;
- W wyniku warsztatów potwierdzono, że wykorzystanie AI dla dostępności jest możliwe w przypadku prostych modeli, które korzystać będą z gotowych, nieskomplikowanych baz danych (analiza dostępności stron internetowych czy informacji zawartych w deklaracjach dostępności, budowania map dostępności). Wykorzystanie sztucznej inteligencji do potrzeb indywidualnych osób z niepełnosprawnością np. w postaci asystenta nie wydaje się być osiągalne na aktualnym etapie możliwości AI.

Grupa ds. miejsc parkingowych (1 spotkanie: 25 stycznia).

Kluczowe wnioski ze współpracy:

- Dokonano przeglądu przepisów i procedur regulujących kwestie nadawania i kontroli uprawnień do korzystania z miejsc postojowych dla OzN . Zidentyfikowano także problemy związane z nieupoważnionym korzystaniem z miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami (OzN) lub nieprawidłowym użytkowaniem miejsc sąsiadujących z tymi miejscami;
- Na spotkaniu i w jego konsekwencji przeprowadzono spotkania konsultacyjne z ekspertami z Komendy Głównej Policji, pracownikami Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej (MRiPS) Ministerstwa Infrastruktury (MI) oraz reprezentantami zarządców centrów handlowych (Polska Rada Centrów Handlowych), odpowiedzialnymi za kwestie powiązane z użytkowaniem miejsc postojowych dla OZN w wyniku których:
 - ✓ Zidentyfikowano etap działań związanych z integracją rejestru kart parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami (OzN) z Centralną Ewidencją Pojazdów i Kierowców, która to integracja mogłaby ułatwić działania kontrolnie związane z korzystaniem z kart. W 2023 r. prace w ww. obszarze pozostały na wstępnym etapie.
 - ✓ Zweryfikowano na ile tematyka niepełnosprawności i praw OZN jako kierowców lub pasażerów pojazdów jest uwzględniona w scenariuszach kursów na prawo jazdy i pytaniach egzaminacyjnych na prawo jazdy kat. B;
 - ✓ Zweryfikowano skalę zjawiska nieuprawnionego parkowania na miejscach dla osób z niepełnosprawnościami na parkingach galerii handlowych i kwestie problemowe z ustalania stref ruchu na tych obszarach,

W efekcie prac grupy wystosowano wspólny apel MFiPR i Ministerstwa Infrastruktury do Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego oraz Ośrodków Szkolenia Kierowców nt. potrzeby większego uwzględnienia tematyki dostępności w tym znajomości kwestii dotyczących korzystania miejsc parkingowych dla OZN w działaniach komunikacyjnych dla kursantów i osób przystępujących do egzaminu na prawo jazdy.

Grupa ds. nowelizacji ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (5 spotkań: 25 maja, 15 czerwca, 25 października, 8 listopada, 30 listopada).

Grupa przeprowadzała analizę poszczególnych przepisów ustawy zgodnie z ich układem ujętym w ustawie analizując potrzebę zmiany ich brzmienia w celu uniknięcia identyfikowanych rozbieżności interpretacyjnych, eliminacji w całości lub dodania nowych przepisów poszerzających zakres regulacji.

Kluczowe wnioski ze współpracy:

- Przeprowadzono konsultacje przepisów ustawy włącznie do art. 13 oraz zaproponowano konkretne propozycje zmiany ich brzmienia;
- Opinia środowisk konsultujących wskazuje na potrzebę rozszerzenia zakresu przedmiotowego jak i podmiotowego ustawy;
- Zidentyfikowano potrzebę dalszych zmian przepisów dot. m.in. koordynatorów ds. dostępności, certyfikacji dostępności, postępowania skargowego;
- Prace nad dalszymi artykułami ustawy będą prowadzone w 2024 r. w MFiPR.

Grupa robocza ds. certyfikacji nie podjęła aktywności w 2023 r.

Pomimo braku aktywności formalnie utrzymano ww. grupę roboczą w związku z rozpatrywaną możliwością organizacji II naboru podmiotów certyfikujących o którym mowa w art. 16 ustawy. Decyzja o organizacji II naboru nie została podjęta w 2023 r.

II. Konsultacje

W 2023 r. z członkami Radą Dostępności konsultowano dokumenty i kwestie wykazane w poniższej tabeli:

L. p.	Przedmiot konsultacji	Data
1.	Sprawozdanie z działalności Rady Dostępności za 2022 r.	11.01.2023-20.01.2023
2.	Fiszka projektu „Systemowe kształcenie specjalistów ds. dostępności cyfrowej”	21.02.2023-27.02.2023
3.	Wniosek o włączenie kwalifikacji "Przygotowywanie materiałów edukacyjnych i szkoleniowych dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami" do ZSK	22.02.2023-15.03.2023
4.	Projekt uchwały nr 2 Rady Dostępności zwracająca uwagę na potrzebę wyposażenia schronisk górskich w urządzenia ratujące życie – defibrylatory AED	12.04.2023-21.04.2023
5.	Program szkoleniowy na poziomie zaawansowanym projektu „Przyjazny urząd-szkolenia z zakresu dostępności cyfrowej”	13.04.2023-20.04.2023
6.	Sprawozdanie z realizacji Programu Dostępność Plus za 2022 r.	06.04.2023-20.04.2023
7.	Projekt uchwały nr 3 Rady Dostępności ws. dostępności w programach nauczania	02.05.2023-15.05.2023
8.	Założenia konkursu „Dostępna Recepcja” planowanego do realizacji z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)	10.05.2023-31.05.2023
9.	Projekt uchwały nr 4 Rady Dostępności dot. dostępności wyborów parlamentarnych	10.05.2023-19.05.2023
10.	Materiał ze wskazówkami dot. dostępności toalet dla osób niewidomych	19.07.2023-04.08.2023
11.	Projekt ustawy o asystencji osobistej (w ramach konsultacji społecznych prowadzonych przez Kancelarię Prezydenta RP)	01.12.2023-22.12.2023
12.	Raport, który jest rezultatem projektu pn. „Ośrodek Wsparcia Architektury Dostępnej (OWDA) – kompleksowe usługi w zakresie dostępności architektonicznej dla podmiotów publicznych”	29.12.2023-08.01.2024

Materiały po konsultacjach z Radą Dostępności były przekazywane realizatorom poszczególnych działań Programu Dostępność Plus lub wykorzystywane przez jednostkę koordynującą Program do realizacji zadań w tym zakresie. W przypadku poz. 12 członkiniom

członkom RD przekazano informację o trwających konsultacjach społecznych dokumentu (uwagi nie były zbierane przez sekretariat RD)

III. Uchwały

W 2023 r. Rada podjęła **4 uchwały**. Wszystkie uchwały były poddane konsultacjom z członkami Rady Dostępności, zgodnie z przyjętą w Regulaminie procedurą, co odzwierciedlono w punktach 4, 7, 9 tabeli w pkt II. Jedna z uchwał (nr 1) podlegała konsultacjom w 2022 r., a w 2023 r. przeprowadzono dodatkowe uzgodnienia w jej sprawie oraz sam proces głosowania (z tego powodu projekt uchwały nie został ujęty w tabeli w pkt II)

- W treści **uchwały nr 1** z dnia 9 lutego 2023 r. Rada przyjęła opinię nt. raportu Ministerstwa Rozwoju i Technologii z przeglądu prawa pod kątem zapewnienia dostępności dla działów administracji rządowej: cz. 18 Budownictwo oraz cz. 20 Gospodarka, wynikającego z art. 56 ustawy z dnia 19 lipca 2020 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U z 2020 r. poz.1062) (dalej: ustawa), oraz rekomendacji dotyczących zmian prawa. Konsultacje treści uchwały oraz załączników do niej stanowiących opinię do raportu Ministerstwa Rozwoju i Technologii z przeglądu prawa wraz z rekomendacjami zmian prawa, odbyły się 25.07-16.08.2022 r. Do stycznia 2023 r. prowadzone były prace nad rozstrzygnięciem uwag i kwestii spornych. Po uzgodnieniach, w styczniu 2023 r. głosowano uchwałę w Radzie Dostępności.
- W treści **uchwały nr 2** z dnia 8 maja 2023 r. Rada przyjęła opinię Rady Dostępności nt. potrzeby zagwarantowania bezpieczeństwa wszystkich użytkowników szlaków turystycznych oraz schronisk górskich, poprzez wyposażenie schronisk w urządzenia ratujące życie tj. defibrylatory AED.
- W treści **uchwały nr 3** z dnia 11 lipca 2023 r. Rada przyjęła rekomendacje Rady Dostępności dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania dotyczących zapewniania dostępności w procesie kształcenia i wychowania oraz rozwijania wiedzy, i umiejętności w zakresie dostępności wśród dzieci, i młodzieży oraz kadr systemu oświaty.
- W treści **uchwały nr 4** z dnia 29 czerwca 2023 r. w sprawie przyjęcia rekomendacji dotyczących zapewnienia dostępności wyborów powszechnych do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (RP) w 2023 r.

IV. Inne działania

Członkowie Rady Dostępności byli na bieżąco informowani przez o uruchamianych nowych inicjatywach w zakresie dostępności (konkursy, postępowania w trybie zasady konkurencyjności i PZP, informacje o dobrych praktykach stosowanych przez różne instytucje) a także proszeni o dystrybuowanie ważnych informacji dotyczących wdrażania ustawy (np. ulotki informacyjne dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie obowiązków wynikających z ustawy).

Członkom Rady Dostępności przekazywany był newsletter ze skrótem informacji o wszystkich aktualnościach zamieszczanych na stronie internetowej Programu Dostępność Plus www.dostepnoscplus.gov.pl.